

vite „Wünschelrute“, ki v pravljici kaže lego kovin, skritih globoko v zemlji, in strujanje podzemne vode, je po narodnem govoru dobro podan z izrazom „vilinske rašlje“ (= razsohe, vile) ali „vilinska šiba“, torej rašlje, ki jim same vile dajejo moč. Po Hermovi kačasti palici, ki otvarja duri podzemskega sveta, se je nekdanja „Wünschelrute“ nazivala tudi „virgula divina seu mercurialis“. Človeka, ki išče vodo s pomočjo vilinskih rašelj, imenujejo Nemci „Rutengänger“; taki „Rutengängerji“ (vilinščaki?) so do 18. stoletja bili uradno zaprisežene osebe, a od tedaj do 20. stoletja so bile vilinske rašlje za tehniko zavržena beseda. Zdaj pa zopet vstajajo. Vedno več zemlje se kultivira in živeti hočejo ljudje tudi tam, kjer je voda skrita pod peskom in skalami Bog ve kje. Nemci so to čutili zlasti v svoji „Jugozapadni Afriki“, in baš tam je gospodarski svetnik pl. Uslar izvršil mnogo uspešnih poizkusov. Tehnični žurnali so začeli o tem pisati; na Nemškem se je ustanovila „Zveza za razbistrenje vprašanja vilinskih rašelj“. Inženirji in narodni gospodarji hočejo stvar teoretično rešiti — seveda ne v plašču srednjeveškega praznoverja niti v službi vruga, za čigar orodje je vilinsko šibo smatrala cerkev — in jo praktično izkoristiti. Narodopisec, tehnik in narodni gospodar se znajdejo ob istem predmetu.

Dr. Fr. Ilešič.

„Zvesti Fridolin“? V Jagičevem „Archivu“ (XXXV, str. 514 sl.) poroča prof. Polívka o nekaterih monografijah Emanuela Cosquina, kjer ta francoski učenjak razpravlja o izviri raznih pravljic, tako na pr. o legendi sv. Elizabete portugalske in njenega zvestega paža, ki je po svojem glavnem motivu enaka znani povesti o „dem treuen Knechte Fridolin“. Polívka dodaja tu sam mnogo slovanskih sličnic, tako neko severnobolgarsko, ki pripoveduje, kako je neki trgovec pregovarjal svoje ljudi, naj na travniku ubijejo njegovega zeta, a da je bil sam ubit, ko je šel gledat, ali se je njegovi želji ugodilo. Motiv takemu nasvetu ali ukazu je ljubosumnost ali lakomnost. Prihaja mi tu na misel, ali ni refleks tega motiva tudi v slovenskem „Rošlinu in Verjanku“?

Dr. Fr. Ilešič.

Nekrologi

† Vatroslav Holz. Dne 9. maja t. l. je umrl v Ljubljani tik pred svojo 70letnico širom slovenske domovine znani pisatelj Prostoslav Kretanov. Iz skromnih razmer se je dvignil vrli sin Slovenskih goric po talentu in vztrajnem delu do uglednega mesta. Pot svojega življenja je opisal v noveli „Idealist“, v „Romanu umetniškega samouka“ in v zadnjih svojih spominih „Povabljen nepoklicanec“. Kot uradnik banke „Slavije“ je križem prepotoval domovino, štel je povsod nebroy znancev in prijateljev, ki ohranijo vedno zgovornega, odkritega Ahasvera III. v najlepšem spominu. Svoja potovanja, mnogo življenjepisov, študije o naših slikarjih in kiparjih je priobčeval v Slovenskem narodu, v Edinosti, Soči, obeh Slovanih in Ljubljanskem zvonu. Našemu uredništvu je izročil še dva meseca pred svojo smrtjo prvi del Spominov na Janka Kersnika. V mlajših letih je sodeloval pri Pakkovi „Zori“ in „Kresu“, kjer se je poskušal tudi kot pesnik. Svoje spise, tiskane in v

rokopisih, je zapustil „Matici Slovenski“; med temi utegnejo zaslužiti, da se izdajo „Sto znamenitih mož, spomini na osebno občevanje z njimi.“ Vrlemu rodoljubu časten spomin!

† **Dr. Anton Dermota.** V najlepši moški dobi je umrl v Gorici 3. maja t. l. odvetnik dr. A. Dermota, soustanovnik in mnogoletni urednik socialne revije „Naši zapiski“. Bil je eden prvih akademično izobraženih inteligentov, ki so stopili v slovensko socialno demokratično stranko, v kateri je užival rajni velike simpatije. Prevajal je iz češčine za Gabrščkovo Slovansko knjižnico, poslovenil je med drugim Macharjevo „Magdaleno“ in Laichterjev roman „Za resnico“, ki ga priobčuje sedaj „Zarja“. N. v m. p.

† **Dr. Jovan Skerlić.** Dne 15. maja ob 3. uri zaran je po dvodnevni akutni bolezni v Belgradu umrl univerzitetni profesor Jovan Skerlić, jedva 37 let star. Nepričakovana vest o njegovi smrti je težko zadela znanost, umetnost in politiko, a najteže princip, ki je prešinjalo vse njegovo delo, namreč jugoslovanstvo, prepovirajoče sedaj Srbe, Hrvate in Slovence. Pokojnik je bil profesor-učitelj, profesor-znanstvenik, urednik-kritik in politik, duh sinteze vsega narodnega življenja; pisal je politične članke, govoril v državni skupščini, imel v evidenci vsako srbsko knjigo in vsak srbski dijaški list, je predaval in se zapletal v ostre debate in polemike, a povsod mu je lebdela pred očmi nastajajoča „jugoslovanska nacija“, ki je nanjo zrl s stališča absolutnega edinstva srbohrvatskega.

Skerlić se je narodil v Belgradu 8. avgusta 1877 kot sin trgovca Miloša. Ljudsko šolo in gimnazijo je absolviral v Belgradu, potem pa se je vpisal na filozofski fakulteti belgrajske visoke šole (lingv.-literarni oddelek) za francoski jezik in literaturo ter za teorijo o literaturi (prof. Bogdan Popović) L. 1899 se je vpisal za literaturo na vseučilišču v Lausanne (prof. Renard). L. 1901 je na literarni fakulteti te univerze promoviral za doktorja „des lettres“. Med tem je postal suplent na belgrajski gimnaziji „Kralj Aleksander I.“, a je bil iz državne službe I odpuščen. Septembra 1901 je bil izbran docentom za francoski jezik na belgrajski visoki šoli, a je bil II zopet odpuščen in brez svoje prošnje imenovan suplentom na gimnaziji „Dositej Obradović“ v Zaječaru. Filozofska fakulteta pa ga je z novembrom 1902 poklicala zopet za docenta. L. 1903/4 je bival v Monakovem in v Parizu, da bi izpopolnil svoje študije. Januarja 1905 je bil izvoljen za izrednega profesorja za literarno teorijo, a ta izbor se III ni potrdil, pač pa je marca istega leta postal izreden profesor za srbsko literarno zgodovino.

Skerlić je bil dopisujoči član „Kr. Srpske akademije“ in odbornik „Srpske knj. zadruge“, ki je zadnja leta stopila z „Matico Hrv.“ v slične odnošaje, kakor so se razvili med „Mat. Hrv.“ in „Mat. Slov.“

L. 1901 je Skerlićev učitelj, Bogdan Popović, ustanovil književno beletr. revijo „Srpski knj. glasnik“. L. 1905 in 1906 ga je Skerlić urejal v družbi s prof. Pavlom Popovićem, a izza 1907 mu je bil edini urednik. Pod njegovim uredništvom je smotra zavladala v srbski literaturi in kritiki, tako da Skerlićeva doba pomeni naravnost epoho v srbski književnosti. List je zadnja leta marljivo spremljal pojave slov. književnosti, a posebej tudi slovenske glasbe. To utegne biti uspeh konference jugoslovanskih kulturnih društev, ki se je decembra 1910 vršila v Ljubljani in ki se je je udeležil tudi Skerlić.

Začetkom l. 1914 je Skerlić v „S. knj. gl.“ otvoril anketo o ekavščini in ijekavščini v hrvatsko-srbski pisavi. On sam je odločno zagovarjal ekavščino; da